

Sammanställning av frågor & svar från lanseringsevent 16 mars

Övergripande frågor om programmet

1. Hur når ni politikerna med dessa mål? Flera kommuner går åt motsatt håll nu.

Länsstyrelsen har presenterat åtgärdsprogrammet i för politiker genom samarbete med länets fyra kommunalförbund. Samtliga kommunstyrelseordföranden har även fått ta del av ett brev från riksdagsledamot Landshövding Lisbeth Schultze med uppmaning om att anta åtgärder i programmet.

2. Varför finns inte alla åtgärder i programmet med i samtliga blanketter?

Programmet är uppbyggt så att en aktör enbart gör åtaganden för de åtgärder där de är identifierade som huvudaktör. De åtgärdsformulär som finns på hemsidan riktar sig till olika aktörsgrupper i programmet. I åtgärdsformulären för de olika aktörsgrupperna listas de åtgärder där man identifieras som huvudaktör.

3. Tycker att det är viktigt att myndigheterna hjälper kommunerna att prioritera. Vad är viktigast? Styr på frivillig väg och genom ekonomiskt stöd.

Syftet med åtgärdsprogrammet är att hjälpa aktörerna i programmet med vilka åtgärder de kan prioritera. Åtgärderna är dock frivilliga. Vi hoppas att programmet ska ge vägledning och stöd kring vilka frågor som är viktiga att arbeta med. Vi arbetar också genom att synliggöra de stödmöjligheter som finns, exempelvis i kompendiet "[Var finns pengarna](#)".

4. Vilken skillnad uppskattar Länsstyrelsen att programmet gör? Hur ser prognosen ut? Hur många av de åtgärder som utförts i förra programperioden har varit oavhängiga själva programmet? Hur många uppskattar ni hade utförts ändå?

Prognoser och uppföljning kring effekter av insatser är mycket svåra att göra i sådana här sammanhang. Vi kan inte svara på hur många åtgärder som skulle genomförts ändå under förra programperioden. Vi gjorde en utvärdering i slutet av förra programmet då ett urval av kommuner deltog. I de diskussionerna framkom att en del åtaganden som kommuner gjorde var sådant som de redan jobbar med, i de fallen kanske inte programmet som sådant gjorde så stor skillnad. Men vi har också fått feedback på att åtagandena bidragit till att frågor fått större fokus och därmed lett till en hög grad av genomförande. Vi tror att variationen är stor och det går inte att göra någon direkt uppskattning.

Under framtagandet med det reviderade programmet gjorde vi en översyn över åtgärderna, och en viktig del i det var att sälla bort åtgärder som ingår i ordinarie arbete eller inom andra programområden. Vi har också mer tydligt utgått från att de nya åtgärderna ska kunna bidra till goda effekter på klimat och biologisk mångfald. Vi har därför stora förhoppningar om att det nya programmet kommer kunna ge större effekt. Man ska dock komma ihåg att mycket bra arbete görs ute i länet utöver åtgärdsprogrammet, och alla insatser behövs. De årliga bedömningarna av miljömålen som Länsstyrelsen gör visar på att vi har långt kvar överlag till att nå målen, men åtgärdsprogrammet är en viktig insats på vägen.

5. Var kan kommuner söka pengar för grönare utemiljöer?

Vissa åtgärder för grönare utemiljöer skulle eventuellt gå att söka LONA-medel.

6. Vilken gräns för befolkning går för glest befolkade kommuner?

Svar från Naturvårdsverket: Studien har utgått från indelningen av kommuntyper som tagits fram gemensamt av olika statliga myndigheter: <https://tillvaxtverket.se/statistik/regional-utveckling/regionala-indelningar/stader-och-landsbygder.html> I studien har Naturvårdsverket gjort urvalet bland de kommuner som är i kategorierna: 5. Glesa landsbygdskommuner och 6. Mycket glesa landsbygdskommuner.

Rapporten går att läsa i sin helhet här: [Glesbefolkade landsbygdskommuners förutsättningar att främja en hållbar utveckling \(naturvardsverket.se\)](#)

För mer information om rapporten eller arbetet med Naturvårdsverkets arbete med den fördjupade utvärderingen av miljömålen går det bra att vända sig till Naturvårdsverket.

Frågor om utmaningen hållbart brukande av skog och odlingslandskap

7. Är den generella hänsynen i skogsbruket tillräcklig för att använda skogen hållbart? Vi behöver ju mycket från svenska skogar för att klara klimatfrågan. Räknas det in i miljömålen?

Svar från Skogsstyrelsen: Nej, för att uppnå miljökvalitetsmålet Levande skogar i Västra Götalands län är den generella hänsynen inte tillräcklig. För att nå målet krävs fler insatser. Skogssektorns gemensamma målbilder för god miljöhänsyn ger vägledning om hur miljöhänsyn bör tas vid planering och genomförande av skogsbruksåtgärder i produktionsskog. Miljöhänsynen vid skogsbruksåtgärder är tillsammans med formellt skydd och frivilliga avsättningar samt anpassningar av skogsbruksåtgärder insatser som sammantaget bidrar till att nå miljökvalitetsmålet Levande skogar.

För varje miljökvalitetsmål finns preciseringar som förtydligar målet. För Levande skogar finns nio preciseringar. Av dem är skogsmarkens egenskaper och processer samt ekosystemtjänster de som tydligast kopplar till klimatet.

8. Hur vill man gynna de markägare som skapar höga naturvärden? Om man är FÖR bra idag får man ju inte fortsätta bruka sin skog utan de uppmuntras bli reservat.

Svar från Skogsstyrelsen: Som skogsägare ska en följa den lagstadgade hänsynen och ta ansvar för att riksdagens beslutade miljömål uppfylls.

Skogsägare som vill bevara eller utveckla natur- och kulturvärden i skogen kan söka ekonomiskt stöd. Det finns även stöd att söka för att värna om ädellövskogen genom att bruka den aktivt. Läs mer på skogsstyrelsen.se

Skogsstyrelsen, länsstyrelsen eller markägare kan ta initiativ till ett formellt områdesskydd, där staten erbjuder ersättning utifrån skogens ekonomiska värde. Grundkravet är att området är en värdekärna, helt eller delvis. En värdekärna är ett område med höga naturvärden som bedöms ha extra stor betydelse för växter och djur.

9. **Hur stor del av "Hållbart brukande av skog och odlingslandskap" syftar till att binda koldioxiden?**
För 5 åtgärder (SO2, SO3, SO4, SO9, SO10) anges minskad klimatpåverkan som berört miljökvalitetsmål. Ytterligare åtgärder kan indirekt bidra till minskad klimatpåverkan.
10. **Hållbart brukande av skog & odlingslandskap. Frågan gäller byggnation på jordbruksmark. Byggavdelningen och miljöavdelningen önskar avslå bygglovsansökningar där men nämnden godkänner byggloven. Hur hanterar man detta? Kommunerna behöver stöttning!**
Länsstyrelsen kan inte uttala sig i kommunala bygglovsärenden. Kommunerna har planmonopol och vid just bygglovsärenden är länsstyrelsen den instans man överklagar bygglovsärenden till, vilket är ytterligare en anledning till att länsstyrelsen inte kan uttala sig i sådana ärenden. Länsstyrelsen kan endast ge generell information om lagstiftningen i bygglovsfrågor.
11. **Hur kopplar ni ihop åtgärderna SO13 och SO14 till de offentliga inköpen och till all matproduktion? För mig är det självklart att svensk ekologisk produktion blir svenskt naturbeteskött.**
Åtgärden SO13 riktar sig till konsumentledet som ett verktyg att gynna djurhållning på naturbetesmarker. Åtgärden SO14 handlar om rådgivning till producenterna i syfte att öka mängden ekologisk produktion i länet.
12. **Blir inte svensk ekologisk köttproduktion automatiskt naturbeteskött?**
Nej. När det gäller till exempel nötkreatur så finns det inga generella krav på att ekologiska nötkreatur ska beta på naturbetesmark. Om du vill läsa mer om vad som gäller för ekologisk produktion kan du läsa mer på Jordbruksverkets hemsida (<https://jordbruksverket.se/djur/lantbruksdjur-och-hastar/far-och-getter>). Om du vill veta mer om vilka kriterier som ska uppfyllas för naturbeteskött kan du läsa mer på Upphandlingsmyndighetens hemsida (<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/kriterier/livsmedel-och-maltidstjanster/kott/>)
13. **Skydda mark, är det reservat som inte får brukas?**
Det beror på vilken mark det är som skyddas. I de allra flesta reservat utförs någon typ av skötsel. I vissa skogliga reservat är det fri utveckling, där kan de höga naturvärdena finnas just för att skogen inte brukats på länge.
14. **Är produktionsmål och miljömål likställda idag?**
Svar från Skogsstyrelsen: Ja, det finns två mål, ett mål om att skogen ska ge hög och värdefull virkesproduktion och ett mål om att skogens miljövärden ska bevaras och utvecklas. De här två målen är lika viktiga och ska gå att förena.
15. **Är solcellsparkar prioriterade i Västra Götaland? Vi förstör inte jordbruksmark genom det och kan odla under dem.**
Den som funderar på att anlägga en solcellspark på åkermark behöver samråda med oss på Länsstyrelsen, eftersom en sådan park kan medföra en väsentlig ändring på naturmiljön. I den här typen av ärenden vägs två goda ting (förnybar energi och livsmedelsproduktion) till viss del mot varandra. Solcellsparken kan påverka den rationella driften på jordbruksmarken, och man kan bli begränsad i vilka grödor som kan odlas under och mellan solpanelerna. Vill du veta mer om hur man samråder med oss så kan du läsa mer på vår hemsida:

<https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/natur-och-landsbygd/aktiviteter-och-ingrepp-i-naturen/atgard-i-naturmiljon.html>

Frågor om utmaningen minskad klimatpåverkan och ren luft

16. Hur kan en kommun mäta minskade luftföroreningar?

Det är kommunerna som har ansvaret för den lokala luftkvaliteten. Ofta sker mätningar av halten av luftföroreningar enskilt eller via de luftvårdsförbund som finns i länet.

Mätutrustning ställs upp där det ska mätas. Om frågan däremot syftade på utsläppen av luftföroreningar, dvs hur stora utsläppen är från vägtrafik, industrier mm kan man hitta det via den nationella emissionsdatabasen på SMHI:s hemsida.

<https://www.smhi.se/data/miljo/nationella-emissionsdatabasen/nationella-emissionsdatabasen-1.174774>

17. Är klimatet prioriterat i konsumtionsbaserade utsläpp eller väger biologisk mångfald lika tungt när det gäller ekologiska fotavtryck och inköp/upphandling av produkter?

Det konsumtionsmål som finns i Västra Götaland och diskuteras nationellt gäller klimatpåverkan. Däremot finns så klart annan miljöpåverkan från vår konsumtion vad gäller giftspridning, biodiversitet, vattenanvändning, luftkvalitet osv. Ekologiska fotavtryck är ett brett koncept med flera miljöaspekter som summeras i vilken jorดยta som krävs om vi fortsätter med dagens konsumtion.

När det gäller offentliga inköp så kan givetvis olika miljökrav ställas, det finns kriterier som relaterar till biologisk mångfald i åtgärdsprogrammet för miljömålen t.ex. inköp av naturbeteskött och inköpskrav för att minska klimatpåverkan inom Kommunernas klimatlöften.

18. Det finns en fråga om att ta fram en lokal handlingsplan för att minska utsläppen i kommunen. Hur hanterar man detta eftersom kommunens egna utsläpp är ju en liten del men transporter utmed riksväg och europaväg, tillverkande industri påverkar mer

Det är en bra tanke att ta fram en handlingsplan som gäller hela kommunen. Vi behöver alla bidra med det vi kan. Det är under åren fram till 2030 som vi verkligen behöver sätta in åtgärder, sen kan det redan vara försent, dvs att vi har eskalerande klimatförändringar utanför människans kontroll. Varje sekund är viktig så FN:s generalsekreterare efter att ha läst den senaste IPCC-rapporten. Hämta inspiration från Klimatkommunerna!

<https://klimatkommunerna.se/>

19. Hur ser man till kommuners inköp med klimatavtryck?

Ett exempel på hur vi arbetar med frågan i länet är [Kommunernas klimatlöften](#).

Ungefär hälften av löfterna har en tydlig koppling till att upphandling och inköp ska minska klimatpåverkan från till exempel fordon, mat, byggnation, möbler och arbetskläder.

Klimatlöfte 7 har ett bredare angreppssätt och syftar till att identifiera vilka inköp i kommunen som ger störst klimatpåverkan och ställa klimatkrav där genom prioriterade upphandlingar.

Frågor om utmaningen hållbar användning av vattenmiljöer

20. Angående v4 - kommunala handlingsplaner. Är tanken att handlingsplanen ska vara kommunövergripande, eller kopplat till enskilda förorenade områden?

Tanken är att planen ska vara kommunövergripande.

21. IPCC:s senaste rapport säger att klimatkrisen är en vattenkris. 90% av förväntade naturkatastrofer är vattenrelaterade. Vilka är de tydligaste kopplingarna mellan åtgärdsprogrammets vattenmål och klimatanpassning?

Det övergripande syftet med åtgärdsprogrammet är att komma närmre uppnåendet av våra nationella miljökvalitetsmål. Flera av dessa mål har att göra med vatten på olika sätt. Klimatanpassningsåtgärder kan hjälpa till att mildra effekterna som klimatförändringarna har på våra vattenmiljöer och vattenförsörjning. Ett exempel är anpassning av dag- och spillvattensystem i städer för att klara av mer frekventa skyfall och därmed minska tillförseln av miljöfarliga ämnen till sjöar, vattendrag och grundvatten. En annan viktig del i samhällets klimatanpassning är att restaurera våtmarker. Våtmarker är en nyckel till att hålla kvar vatten i landskapet vilket kan minska effekter av översvämningar eller torka. Våtmarker bidrar även till att reducera mängden övergödande ämnen och stärker den biologiska mångfalden. Det finns många fler exempel på hur klimatanpassningsåtgärder kan hjälpa till med uppnåendet av miljömålen.

Inom utmaningen hållbart brukande av skog och odlingslandskap är de tydligaste kopplingarna till klimatanpassning SO1, SO2 och SO3. I det [detaljerade underlaget](#) anger vi för varje åtgärd om det finns synergier ut klimatanpassningssynpunkt.

22. Är vattenskyddsområden i alla dricksvattentäkter ett lagkrav?

Nej, det finns inget lagkrav för vattenskyddsområden. Dock har vi i länet ett regionalt mål om att *"År 2025 ska alla kommunala och större enskilda dricksvattentäkter i länet ha inrättade vattenskyddsområden med aktuella skyddsföreskrifter."* Också inom det nationella miljömålssystemet framhålls att *"Alla allmänna vattentäkter och övriga större vattentäkter bör ha vattenskyddsområde"*.